

Cronica Pedagogică

— Convorbiri școlare —

Pedagogia ca știință este o creațiune modernă. Observațiuni multiple și ușor controlabile, legi strict formulate și lesne verificabile nu avem în domeniul Psihologiei și chiar al Fiziologiei—științele pe care se razemă Pedagogia—de cît de cîteva decenii. Până la Herbart, adevăratul întemeetor al ei, Pedagogia, ca și Psihologia și ca întreaga Filozofie, din care aceasta din urmă e o ultimă diferențiere, nu era de cît o aspirațiune generoasă a unor nemulțumiți,—cîteodată geniali,—decît o creațiune artistică, apărută pe de-a 'ntregul din sforțările unui singur individ, întocmai punților din poveste pe care le ridică de cu sară și până în zori o pasere nădrăvană.

Generalizări pripite, toate sistemele de educație propuse până în zilele noastre și chiar acele care ni se par nouă un ideal încă neatins, nu mai au decît folosul unei construcțiuni logice oricare—sisteme metafizice, matematice sau religioase—o valoare istorică și literară, foarte prețioasă netăgăduit, dar rezervată numai pentru cei cari au nevoie să studieze mersul evolutiv al educației în tot întregul ei.

Educația interesează omenirea întregă de o potrivă, teoria ei va trebui să se sprijine pe experienți îndelung repetate și multiple, pe cercetări neîndoelnice asupra mersului firesc al individului. Presupunerea și bănuiala, fantezia și încercarea,—nu le mai este îngăduit să se strecoare în o activitate de așa însemnătate ca educația. Ca să aibă dreptul să se impue multora, ea care reprezintă interesele cele mai vitale ale omenirii, teoria educațiunei cată să reprezinte *numai* cercetările cele mai rigurose științifice.

Psihologia însă, această mare regeneratoare a vieții sociale, ne-a spus prea puțin până în momentul de față, pentru ca științele care se razemă pe dinsa să aibă pretențiunile unui sistem de legi pozitive și nestrămutabile. In asemenea situație se află între altele (Estetica, Morala etc.) Pedagogia. Iată pentru ce această disciplină nu poate avea în zilele noastre decît *infățișarea unei critici științifice a educațiunii in vi-goare*, sau aceia a *unei discuțiuni*, bazată pe analiză riguroasă, a edu-

cațiunii care se afirmă, se impune, sau măcar se întrevede, ca fiind cea de mine.

Critic științific nu poate fi însă oricine! Indeletnicirea aceasta de analist al problemelor celor mai subtile, presupune și pregătire filozofică, psihologică și sociologică din cele mai temeinice, și agerime, pătrundere, lărgime de vederi și vigoare de concepție,—daruri din care natura nu a făcut până acuma răsipă!.....

* * *

La noi orice dascăl își are sistemul lui de educație. Și de mai are și rotunjime de condeiu, încep propuneri de reforme, ori critici prin revistele didactice, înainte chiar ca autorul lor să-și fi isprăvit socotelile cu măseaua de mînte.

Ca să fim drepecți, trebuie să spunem că și fiecare părinte își are sistemul propriu de educație și, dacă studiul copilăriei nu ar fi cam plicicos, fiecare cetățean și l-ar avea pe al lui.....

Chestiunea e prea complexă pentru a fi analizată aci. Credem totuși că nu greșim susținînd că una din pricinile acestui belșug de concepții pedagogice este și lipsa noastră de disciplină intelectuală, este și frica noastră de efortare mintală. Decît să-și frămînte capul pătrunzînd un sistem bun, Românul mai bine creează pe de-a 'ntregul unul ciung! Și vanitatea și lenea îi sunt în cîștig.

Nouă ne lipsește, în genere vorbind, curiozitatea de a ști pentru a ști, plăcerea de a afla, de a cerceta, de a pătrunde. Și cînd nevoia devine neîmblinzită, Românul, cu agerimea-i neîntrecută, scotocește din comorile intelectuale ascunse, concepții apropiate de modelul impus, își orbește cu ele maiștrii..... până să aibă el vremea să scape, că restul nu-l mai interesează.

E o întrebare dacă ingeniozitatea și mlădierea pot totdeauna despăgubi de apucăturile aceste săltărețe ale minții nedisciplinate!.....

Progresul nu se face schimbînd o stare de lucruri pe de-a 'ntregul, răsturnînd și înlocuind veșnic, ci modificînd cîte puțin și îmbunătățînd treptat ceea ce este deja în ființă. Logica însăși ne-o dovedește, deși argumentele cele mai tari le-am găsi în Istoria culturală și politică a omenirii.

Făcînd bilanțul unei schimbări în activitatea noastră, găsim următoarele:

- 1) O stimulare a forțelor datorită plăcerii de a întreprinde ceva nou,
- 2) O cheltuială pentru adaptarea la condiții nouă de muncă.

Ambele energii dezvoltate variază desigur cu vrista, temperamentul, forța nervoasă de care dispune individul pus în joc, etc. Inșă, pe cînd cu repetarea schimbărilor plăcerea se tocește și devine tot mai mică, adaptarea se face tot mai anevoios și cu cheltueli de efortare din ce în ce mai mari.

Ce capături intelectuale extraordinare nu ar trebui să avem noi

dascălii, pentru a ne împlini slujba în toate ale ei amănunțimi, după atita risipă de forță în adaptări inutile. Căci în școală reformele se fac la doi-trei ani. N'apucă directorul să se orienteze în regulamentul școlar, că acesta se schimbă. N'apucă institutorul să-și asimileze deplin programul cu mijloacele-i de muncă, că autoritățile școlare i-l modifică! Activitatea dascălului devine în mod fatal haotică,—dar vina nu mai e a lui!

Cu rîndurile aceste, noi nu susținem că dascălii nu ar avea chemarea să contribuie la îmbogățirea științei pedagogice. Numai cît ar fi de dorit ca, înainte de a face propuneri, înainte mai ales de a răsturna ceia ce inteligențe mai bogat înzestrate au clădit, și dascălii și criticii să cunoască *tot ce s'a făcut și cum s'a făcut, tot ce se știe și se realizează*, și numai dacă, după această muncă de acumulare, le mai rămîne energie spre a afla ceva nou ori a deosebi un aspect necunoscut încă,—să o facă. Dar numai atunci!

Și de oarece principiile pedagogice generale se leagă cu întinse studii sociologice, activitatea științifică, în deosebi de cea pur profesională, a *celor mai mulți* dascăli, se va reduce în mod fatal la controlarea de amănunte didactice, la experimentarea procedurilor școlare, la culegerea de observațiuni psihologice, la modificarea în aplicare a diferitelor principii și formule stabilite de pedagogi, cu un cuvînt la studii de amănunte și nu la închegări sintetice și nu la formulări de principii și nu la ardicări de sisteme!

Există și în această muncă modestă satisfacțiuni de vanitate chiar pentru inteligențele cele mai bine înzestrate!

Noi nu am vroit, cu rîndurile de mai sus, nici să desvinovățim pe dascăli, lăsînd vina toată autorităților școlare. Am dori totuși să contribuim la stabilirea exactă a responsabilităților, stăruind asupra erorii fundamentale, care prezidează la îndrumarea mersului nostru cultural, aceea de a rupe firul continuității în tot momentul, sau de a socoti că îndreptările se capătă numai cu deslocări și înlocuiri totale.

Dacă rezultatele unor dispozițiuni în vigoare nu sînt cele așteptate, să fie un semn că însuși dispoziția e rea? Nu a putut fi ea necomplet sau chiar rău înțeleasă? Nu sînt în joc reaua credință ori piedici neînvînse într'un moment dat, dar nu neînlăturabile.

Organizarea care dăinuște mai multă vreme dă oamenilor de bunăvoință și inteligențelor stăruitoare—căci sunt și de acestea!—posibilitatea să aducă îmbunătățiri de detalii, pe cari spiritele sintetice nu le-ar născoci nici odată. Ea le dă răgaz să descopre *unde* se pot face economii de energie,—căci la asta se reduce orice progres—simplificînd procedurile sau împlinind lipsurile și inconsecvențele.

Să nu se răspundă că inteligențele agere n'au nevoie de atita sdruncin pînă să vadă slăbiciunile unei creațiuni. Cei ce văd prea de timpuriu defectele, nu dovedesc adese decît superficialitate și necompletă pregătire....

* * *

Desvoltarea individului în curgerea ei deplină este înfrântă de nenumărați factori. Schimbările năprasnice ale temperaturii, nivelul terenului locuit, umiditatea aerului, mișcarea statornică a atmosferei, vecinătatea tulburătoare a vulcanilor, sînt elemente cari determină în anumit fel constituția și temperamentul omului. Dar nu numai mediul cosmic, ci și cel social înfrîurește în mod hotărît asupra fiecăruia din noi. Oamenii cari ne'nconjoară, chiar acei cari vin mai rar în atingere cu noi, prin felul lor de a fi, prin concepțiile lor înguste sau generoase, prin moravurile lor cristalizate, prin visurile și greșelile lor, mărginesc sau stimulează în mod statornic pornirile toate cu care ne-a înzestrat dărnicia naturii.

Și dacă ne mai gîndim că fiecare individ nu-i decît un produs, necalculat și necalculabil pînă în zilele noastre, al moștenirii, o rezultanță dintre vigoarea cheltuită și lipsurile împlinite de prevedere, dintr'un întreg șir de generațiuni, cînd vedem cit de multe elemente intră în formarea unei individualități, putem calcula cu o mare probabilitate neștiința celor cari au redus diversitatea sufletească la două-trei formule și științele pedagogice la tot atîtea principii înguste și simpliste.

În afară însă de înfrîurirea aceasta, nevroită chiar de acei cari o exercită, cu atît mai puțin de acei cari o sufăr, omul a fost supus din cele mai vechi timpuri unei înfrîuriri știute și vroite—a părinților în primul loc—exercitată în mod *aproape statornic și sistematic* și îndreptată în vederea unui fel *determinat*. Pe *această* înfrîurire *conștientă și sistematică* o numim *educație*. Ea s'a născut pe un instinct și un sentiment comun celor mai multe specii animale, pe instinctul reproducerii, a perpetuării speciei, și pe sentimentul matern.

Activitatea conștientă, de o vechime necalculabilă, fiindcă trecerea de la instinct la viața conștientă s'a făcut treptat în evoluția animalelor, este pornită din ceia ce are omul mai bun și mai ales în sufletul lui: 1) reflecțiune, 2) dorință, pornire generoasă, ca *alții* măcar să sufere mai puțin decît dînsul, ca *alții* să fie mai bine oțeliți în lupta ce-i așteaptă!

Este foarte interesant de știut cum s'a practicat și cum se practică educația, dar mai interesantă este teoria ei: liniamentele generale, jaloanele evoluției omenești, întrevăzute numai de către inteligențele cele mai pătrunzătoare, ideaurile generoase către care au îndemnat omenirea sufletele calde și generoase. Această teorie a educației alcătuiește obiectul: Istoriei Pedagogiei ca și al Științei pedagogice.

În Istoria Pedagogiei studiem vremurile trecute, *eum* s'a practicat educația în diferitele timpuri și la deosebitele popoare și *ce* sisteme pedagogice s'au propus, în primul loc de către legiuitorii și filosofi.

În Pedagogia propriu zisă studiem teoria educațiunii *de dat astăzi* adică a celei ce ni se pare *mai bună* pentru vremile de față, *mai po-*

trivită cu idealul către care tinde omenirea din zilele noastre, *mai aproape de treapta de mine* a evoluțiunii omeniești.

Pedagogia nu este o știință cu un domeniu de cercetare propriu, ci o colectare de adevăruri date de către alte științe. Și cînd datele dela care pleacă sunt neverificabile sau măcar necontrolate, toată clădirea e amenințată să se surpe. Ea este o știință aplicată, de aceea se și consideră de mulți ca o artă.

Pedagogia are mare asemănare cu Medicina. Și una și alta implică multă răspundere, și una și alta cer individului chemat să le practice cu izbîndă, pregătire îndelung căpătată, disciplină intelectuală încercată, fineță de analiză și acea putere nedefinită de intuire, de ghicire, *de trecere mai departe decît cele date*, însușiri care nu se pot căpăta fără dispozițiuni firești remarcabile.

Dar pe cînd diagnoza și tratamentul medicului nu au de a face decît cu simptome firești, evidente și independente de voința bolnavului, diagnosa și tratamentul educatorului au de luptat cu o complexitate nepătrunsă încă și cu o putere de prefăcătorie, care poate merge pînă la neînvins. Iată de ce credem noi că munca educatorului este cu mult mai grea de cit a medicului—deși părerea generală este alta—și de ce socotim că pregătirea profesională ce i se dă în zilele noastre este neîndestulătoare.

Ana Conta-Kernbach.

